

VERANTWOORDING PARTICIPATIE AAN CASE STUDIES PROJECT GEESTELIJKE VERZORGING

1. Over wat geestelijk verzorgers feitelijk doen en welk effect of welke resultaten hun interventies hebben is nog te weinig bekend. Internationaal en nationaal is daarom de laatste jaren onderzoek geïnitieerd naar het feitelijk handelen van geestelijk verzorgers, naar het effect en de resultaten van dit handelen en naar de theoretische kaders die dit handelen sturen. In dit project zal gebruik worden gemaakt van *case studies*. Het voordeel van *case studies* is dat het een wendbare analysestrategie is waarbinnen verschillende (kwalitatieve en kwantitatieve) onderzoeksmethoden en –technieken kunnen worden ingezet, die zowel exploratie/beschrijving ten doel kan hebben maar tevens verklaring of theorievorming, die geschikt is om een scherp zicht op en inzicht te krijgen in processen, interacties en interventies en vooral ook betekenissen die actoren hechten aan deze processen, interacties en interventies, en die relatief laagdrempelig is en daarmee samenwerking tussen onderzoekers en geestelijk verzorgers mogelijk maakt. Het is een onderzoeks- of analysestrategie die past in het kader van praktijkgestuurd effectonderzoek. Met behulp van rapportages, observaties, interviews, documentanalyse, dossieronderzoek, *field notes* en vragenlijsten kunnen interventies van geestelijke verzorging, de effecten daarvan en de theoretische achtergrond of basis ervan in kaart worden gebracht.
2. Het doel van dit onderzoeksproject is:
 - a. Beschrijving van interventies van geestelijke verzorging en hun effecten in relatie tot existentieel welbevinden, herstel en omgaan met ziekte, handicap, verlies en levenseinde binnen verschillende werkvelden van de zorg (ziekenhuis, GGZ, ouderenzorg, zorg voor mensen met een verstandelijke beperking, revalidatie, jeugdzorg) en de eerste lijn, in relatie tot het omgaan met verantwoordelijkheid, schuld, straf en verzoening binnen de context van justitie, en in relatie tot geweld, oorlog en vrede binnen de krijgsmacht.
 - b. Beschrijving van de interactie van geestelijke verzorging met andere bij de specifieke cliënt betrokken medewerkers, van de interactie met de omringende organisatie en de effecten hiervan op de bejegening van cliënten.
 - c. Selectie van *good practices* van geestelijke verzorging (representatieve casus met het oog op de doelgroep – paradigmatische casus met het oog op de werkwijze van GV – ongewone casus die door het afwijkend karakter een bijzonder licht werpt op doelgroep of werkwijze – kritische casus die een test vormt voor de gebruikelijke werkwijze of taakopvatting).
 - d. Creëren van leergemeenschappen (onderzoeksgroepen) waarin geestelijk verzorgers samenwerken met onderzoekers en samen de empirische en theoretische basis van het vak geestelijke verzorging verbreden en versterken.
3. Dit onderzoeksproject is in hoge mate relevant tegen de achtergrond van het feit dat geestelijk verzorgers worden uitgedaagd hun handelen te beschrijven, te verantwoorden en de resultaten

ervan zichtbaar te maken. Hoewel – zeker in de zorg – het accent ligt op *evidence-based practice* en de *randomised controlled trial* als gouden standaarden van onderzoek en verantwoording, is deze benadering veelal niet geschikt voor het onderzoek naar geestelijke verzorging. Enerzijds beschikt het vak geestelijke verzorging op dit moment over relatief weinig theoretisch onderbouwde en doeltreffende werkwijzen en interventies die in toetsende studies onderzocht zouden kunnen worden op de mate van werkzaamheid. Het onderhavige onderzoeksproject wil dit daarin juist voorzien. Anderzijds is het object van geestelijke verzorging minder of niet geschikt voor dergelijk onderzoek. Aan de hand van *case studies* kan stap voor stap *practice-based evidence* worden opgebouwd, en kan een interventie ontwikkeld worden van potentieel, via veelbelovend en doeltreffend tot werkzaam. Representatieve *case studies* kunnen fungeren als opleidingsinstrument (leren door voorbeelden), als verantwoording van een specifieke werkwijze (in relatie tot een specifieke doelgroep), en als empirische basis voor een theorie van geestelijke verzorging. Tevens blijkt dat in andere vakken, zoals in de geneeskunde, het belang van en de belangstelling voor kwalitatief onderzoek (en dus van *case studies*) groeien, vooral om de complexiteit van de praktijk zichtbaar te maken en om de betekenis die mensen aan ingrijpende situaties in hun leven geven, te verhelderen (zie de discussie in het *British Medical Journal*, januari/februari 2016).

4. Het project heeft een looptijd van vier jaar. Het eerste jaar is bedoeld om de leergemeenschappen (onderzoeksgroepen) te installeren, de werkwijze verder te ontwikkelen, de eerste *case studies* te verzamelen met behulp van eenvoudige vormen van dataverzameling, te verantwoorden en kritisch te evalueren, en de volgende fasen met complexere vormen van dataverzameling te plannen. In de volgende twee jaar worden *case studies* met behulp van deze complexere vormen van dataverzameling beschreven, geïnterpreteerd en geëvalueerd. In het vierde jaar worden de data en resultaten van de voorbije jaren gebundeld, hetgeen leidt tot een beschrijving van *practice-based evidence* van geestelijke verzorging.
5. In de leergemeenschappen/onderzoeksgroepen (maximaal 12 geestelijk verzorgers plus een onderzoeker) zullen universitaire onderzoekers samenwerken met geestelijk verzorgers die werkzaam zijn binnen de verschillende werkvelden van de zorg, justitie, 1^e lijn en de krijgsmacht. Deze leergemeenschappen/onderzoeksgroepen zijn per werkveld georganiseerd, functioneren apart, maar parallel; ze komen 6 x per jaar bijeen. Twee keer per jaar zullen de onderzoeksgroepen op een gezamenlijke studiedag hun resultaten tot dan toe presenteren, kritisch bespreken en op basis ervan nieuwe stappen plannen.
6. Het project is geaccrediteerd door de SKGV (Stichting Kwaliteitsregister Geestelijke Verzorging) waar elke geestelijke verzorger om de vijf jaar opnieuw moet worden geregistreerd. Deelname aan het project levert dus punten op voor de herregistratie. Het project is voortgekomen uit een initiatief van de Commissie Wetenschap van de Vereniging van Geestelijk VerzorGers (VGVZ) en wordt door deze beroepsvereniging uitdrukkelijk aanbevolen en ondersteund.
7. Initiatiefnemers en coördinatoren van dit project zijn:
 - a. Dr. Sjaak Körver, verbonden aan de Tilburg School of Catholic Theology, en
 - b. Prof. dr. Martin Walton, verbonden aan de Protestantse Theologische Universiteit, locatie Groningen.
8. Samen met de initiatiefnemers zullen in ieder geval de volgende onderzoekers participeren en (waarschijnlijk) elk een onderzoeksgroep voorzitten:

- a. Prof. dr. Hans Alma (Universiteit van Humanistiek, Utrecht)
 - b. Dr. Hanneke Muthert (Rijksuniversiteit Groningen, Faculteit Theologie en Religiestudies)
 - c. Dr. Reijer de Vries (Protestantse Theologische Universiteit, locatie Amsterdam).
9. Het project is ingebed in het onderzoek van de betrokken faculteiten. Bovendien wordt het ondersteund door NOSTER, de Nederlandse Onderzoeksschool voor Theologie en Religiewetenschappen. In het kader van de Wet op Medisch-wetenschappelijk Onderzoek met mensen zal het project ter toetsing aan een METC worden voorgelegd, zodat *informed consent*, privacy en anonimisering zorgvuldig worden geregeld, inclusief de veilige opslag van en toegang tot de data.
10. De output zal bestaan in een reeks artikelen in het *Tijdschrift Geestelijke Verzorging*, in een Nederlandstalige bundel met representatieve *case studies* en een overzicht van *practice-based evidence* van geestelijke verzorging in relatie tot specifieke doelgroepen en werkvelden. Tevens zullen enkele Engelstalige artikelen worden gepubliceerd in voor geestelijke verzorging relevante internationale tijdschriften. Daarnaast beogen wij promovendi te betrekken bij het onderzoek, zodat de data en het onderzoeksproces op een grondige wijze worden beschreven en beschikbaar komen voor het (inter)nationale forum van onderzoekers op het gebied van geestelijke verzorging. In ieder geval zullen resultaten ook worden gepubliceerd in relevante tijdschriften van andere professionals in de desbetreffende werkvelden waar geestelijk verzorgers werkzaam zijn. Bovendien zullen de resultaten tijdens enkele conferenties worden gepresenteerd aan de verschillende partijen die samenwerken met of invloed hebben op geestelijke verzorging.
11. Wat wij van u als werkgever verwachten is dat u uw (team van) geestelijk verzorger(s) toestemming verleent om te participeren aan een van de onderzoeksgroepen van het project, voor de duur van vier jaar. Deze langdurige verbintenis is noodzakelijk vanwege continuïteit en vanwege de opbouw van gezamenlijke criteria. Naast investering in tijd is de investering in financieel opzicht bescheiden. Voor een voorlopige schatting van beiden (tijd en financiën) zie hieronder. Daarnaast geeft u toestemming aan het gebruik van gegevens uit cliëntcontacten en uit contacten met andere betrokkenen in het project. Hierbij gelden de strikte eisen die de WMO (zie punt 8) hieromtrent stelt.
12. Het voordeel voor u is dat de geestelijk verzorgers binnen uw organisatie vanuit een wetenschappelijk perspectief op hun functioneren reflecteren, hetgeen de begeleiding van cliënten en de ondersteuning van andere professionals ten goede komt. Bovendien draagt u bij aan de verdere onderbouwing en ontwikkeling van het vak geestelijke verzorging in Nederland.
13. De totale tijdsinvestering per jaar omvat dus 8 à 10 dagdelen, exclusief de benodigde tijd om een case te beschrijven, leestijd (andere cases) en studietijd (aangepaste literatuur). Een nauwkeuriger (maar voorlopige) schatting van het aantal uren per jaar ziet er vervolgens zo uit:
- a. 6 bijeenkomsten in onderzoeksgroep à 2,5 uur (excl. reistijd) : 15 uur
 - b. 2 gezamenlijke bijeenkomsten à 5 uur (excl. reistijd) : 10 uur
 - c. schrijven van case study (10 à 15 pagina's) : 20 uur
 - d. bestuderen van case study (5 x 3 uur) : 15 uur
 - e. bestuderen aanvullende/ondersteunende literatuur (8 x 5 uur) : 40 uur
 - f. totale tijdsinvestering per jaar : 100 uur

14. Een voorlopige schatting van de kosten per jaar ziet er als volgt uit:
a. 6 bijeenkomsten in onderzoeksgroep à € 10 (koffie/thee/verblijf)	: € 60,00
b. 2 gezamenlijke bijeenkomsten à € 20	: € 40,00
c. eenmalige bijdrage voor WMO-aanvraag en algemene kosten project	: € 100,00
d. totaal voor het eerste jaar	: € 200,00
e. kosten voor de 3 volgende jaren, per jaar	: € 100,00
f. totale financiële investering voor de hele projectduur	: € 500,00
g. reiskosten	: p.m.
15. Indien u akkoord bent wordt een tripartite overeenkomst opgesteld die u als werkgever, de betrokken geestelijk verzorgers en de initiatiefnemers van het project ondertekenen.

Tilburg-Groningen, 20 mei 2016

Dr. J.W.G. (Sjaak) Körver (j.w.g.korver@uvt.nl)

Prof. dr. M.N. (Martin) Walton, (mwalton@pthu.nl)